

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Лекції та практичні заняття відповідно до розкладу <http://rasp.kart.edu.ua>

освітній рівень перший (бакалавр) спеціальність

спеціальності:

051 Економіка

освітні програми:

- Міжнародна економіка

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Харків-2022

Чому важливий і які результати Харків є метою – 2019 навчального курсу з дисципліни «Філософія»?

Чим людина відрізняється від інших ссавців? По-перше, вмінням носити краватку та любов'ю до футболу. А по друге – потягом знайти у всьому сенс.

Як ми сприймаємо оточуючий світ? Чи маємо ми свободу волі? Які можливості та межі людського пізнання? Чи може комп'ютер замінити людину? Всі ці питання відносяться до сфери філософії. Філософія виступає теоретичною основою світогляду і протилежна повсякденності. Спираючись на розумове мислення, вона формує знання про світ, людину і смисл її життя і опосередковано, через систему понять, поєднує людину з внутрішньою основою світу, з нескінченністю, вічністю. Філософія спроможна здійснювати інтелектуальний переворот у мисленні людини, даючи можливість їй ставати неординарною особистістю у якій досягнення теоретичної думки уособленої філософуванням стали б нормою її мислення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є залучення студентів до кращих досягнень світової та української філософської культури і формування на цій основі творчого самостійного мислення, професійної та громадської позиції.

Курс спрямований на розвиток наступних компетентностей студентів:

1. Загальнокультурну компетентність (ознайомити студентів з найважливішими досягненнями світової філософської думки впродовж всієї історії);
2. Громадянську і патріотичну компетентність (показати розвиток української філософської думки як важливої умови формування громадянської позиції студентів);
3. Інтелектуальну компетентність (сформувати вміння оперувати філософськими поняттями та категоріями, розвинути самосвідомість через оволодіння загальнолюдськими цінностями, сформувати навички обґрунтування та конструктивної критики поглядів світоглядного змісту).
4. Компетентність самовдосконалення (розвинути самосвідомість через оволодіння загальнолюдськими цінностями, прищепити толерантне ставлення до інакомислення та вміння виробляти і відстоювати власну теоретичну позицію)).

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Філософія»?

Опис дисципліни:

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей та освітніх програм УкрДУЗТ дисципліна викладається у I або II семестрі, протягом одного семестру і передбачає

проведення 1 лекції раз у два тижні (всього 8 або 7 лекцій залежно від розкладу) і 1 практичного (семінарського) заняття раз у два тижні (всього 8 або 7 занять).

Теми курсу за змістовними модулями:

Змістовний
модуль 1.

Антична
філософія

Модуль 1

**Філософія
середньовіччя
та доби
Відродження**

Змістовний
модуль 2.

Філософія
Нового часу

Змістовний
модуль 3.

**Розвиток
філософської
думки в
Україні і
німецька
класична та
некласична
філософія**

Змістовний
модуль 4.

**Сучасна світова
філософія**

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Філософія, її предмет і категорії. Антична філософія досократиків. Філософія Сократа	2	Виникнення і розвиток філософії.	
2	2	Антична філософія досократиків. Філософія Сократа			
3	2	Філософія Платона	2	Антична філософія: загальна характеристика.	
4	2	Філософія Аристотеля.	2	Сократ. Платон. Політична філософія Платона..	
5	2	Англійський матеріалізм XVII століття.	2	Декарт, Спіноза, Лейбніц. Локк, Гоббс. Берклі, Юм.	
6	2	Раціоналізм європейської філософії XVIII століття.			
7	2	Суб'єктивний ідеалізм Нового часу.			
8	2	Професійна філософія КиєвоМогилянської академії. Філософія Г.С. Сковороди.	2	Пантеїстичний характер філософії Г. Сковороди. Вчення І. Канта про апріорний моральний закон. Категоричний імператив – вищий практичний принцип відносно людської волі.	
9	2	Німецька класична філософія І. Канта. Етика та естетика І. Канта.			
10	2	Діалектична логіка Г. Гегеля.			
11	2	Вчення К. Маркса	2	Філософська система Маркса. Загальна характеристика «філософії життя». Ірраціоналізм або «бунт проти розуму». Ф. Ніцше про «волю до влади». Характеристика новітніх неопозитивістських точок зору на сучасну науку.	
12	2	«Філософія життя».			
13	2	Сучасна західна філософія науки.			

14	2	Позитивізм.	2	Передумови виникнення філософії прагматизму.	
15	2	Філософія американського прагматизму	2	Прагматизм як ідеологія американського способу життя.	

Тематично-календарний план курсу (денна форма навчання):

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Філософія, її предмет і категорії. Антична філософія досократиків. Філософія Сократа, Платона, Аристотеля.	2	Виникнення і розвиток філософії. Антична філософія: загальна характеристика. Сократ. Платон. Філософські системи апологетів, патристів, схоластів.	
2	2	Середньовічна філософія. Філософія доби Відродження. Англійський матеріалізм XVII сторліття.			
3	2				
		Професійна філософія КиєвоМогилянської академії. Філософія Г.С. Сковороди. Німецька класична філософія І. Канта.			

Тематично-календарний план курсу (заочна форма навчання):

Інформаційні матеріали по курсу:

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Інформаційні ресурси в інтернеті: <http://metod.kart.edu.ua/>
<http://www.info-library.com.ua/> <http://www.gumer.info/>

<http://www.alexandria.org.ua/>

10

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є високопрофесійна робота викладача, та наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій з філософії, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення результатів есе, реферативних робіт тощо);
- участь в роботі філософського гуртка та дискусійного клубу.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки: Модульне тестування:

Оцінка формується відповідно до кількості вірних відповідей на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.

Поточний контроль:

Оцінка формується шляхом накопичення студентами балів за наступні види роботи і активності:

- доповіді на семінарських заняттях – передбачає розгорнуте усне викладення теоретичного матеріалу з конкретного питання, демонстрацію розуміння філософського змісту процесів, які розглядаються, самостійні висновки і рекомендації; відповіді на питання викладача і інших студентів – учасників семінару (максимальна кількість балів - 15 (мінімум 1 доповідь впродовж 1го модуля (двох змістовних модулів));

- повідомлення на семінарських заняттях – передбачають коротке але цілісне і завершене інформування про конкретний феномен, особливість, наведення прикладу тощо (максимальна кількість балів - 10);

- участь в обговореннях, усних опитуваннях, доповнення повідомлень і доповідей, презентації результатів есе та реферативних робіт (максимальна кількість балів - 15).

Екзамен:

Студент отримує екзамен за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів за модульне тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами (у разі отримання оцінки на рівні В або D за шкалою ECTS), він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання з наведеного нижче списку:

- 1.Філософія, її предмет, смисл і функції
- 2.Філософія та інші форми суспільної свідомості
- 3.Філософія досократиків. Мілетська школа і Геракліт
- 4.Філософія досократиків. Вчення елеатів і піфагорійців
- 5.Античний плюралізм.Емпедокл і Анаксагор
- 6.Атомізм Демокріта
- 7.Софісти та їх роль в античній культурі. Протагор та Горгій
- 8.Етичний раціоналізм Сократа
- 9.Вчення Платона про ідеї
- 10.Платонова теорія держави
- 11.Філософія Арістотеля. Матерія і форма
- 12.Бог у вченні Арістотеля
- 13.Соціальний ідеал Арістотеля
- 14.Загальна характеристика філософії епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм
- 15.Неоплатонізм та його роль у формуванні філософської доктрини християнства
- 16.Патристика. Вчення Августина про бога, світ і людину. Концепція “двох градусів”
- 17.Загальна характеристика середньовічної схоластичної філософії
- 18.Суперечка про природу загальних понять у схоластиці. Номіналізм і реалізм
- 19.Фома Аквінський – систематизатор схоластичної філософії у Західній Європі
- 20.Характерні риси філософії Відродження
- 21.Діалектика Миколи Кузанського
22. Філософське вчення Дж. Бруно
23. Досвідно-індуктивний метод Ф. Бекона 24. Соціально-політичні погляди Т. Гоббса
25. Основні принципи метафізики Р. Декарта.
26. Вчення Дж. Локка про «первинні» і «вторинні» якості
27. Вчення Спінози про субстанцію і модуси. Свобода і необхідність
28. Монадологія Лейбніца
29. Філософія французького просвітництва
30. Суб’єктивний ідеалізм Берклі і Юма.
31. Концепція «сродної праці» в творчості Г. Сковороди
32. Вчення Г. Сковороди про дві натури і три світи
- 33.Обґрунтування І. Кантом всезагальності і необхідності знання
34. Етика Канта. Вчення про категоричний імператив

35. Суб'єктивний ідеалізм та діалектика Фіхте
36. Натурфілософія Шеллінга
37. Протиріччя між методом і системою філософії Гегеля
38. Проблема людини і суспільства у філософії К. Маркса
39. А. Шопенгауер – теоретик вселенського песимізму
40. Ф. Ніцше про переоцінку всіх цінностей
41. Загальна характеристика філософії позитивізму.
42. Проблема свободи і відповідальності у філософії Ж.-П. Сартра
43. Проблема людського буття в екзистенціалізмі М. Хайдеггера
44. Філософія абсурду А. Камю
45. Сучасна філософія науки.

Очікувані результати навчання

46. Загальна характеристика філософії постмодернізму.

В ході навчального курсу студенти суттєво розвинуть власні знатності:

- розуміти зміст філософських категорій у зв'язку з іншими видами людського знання;
- побудувати цілісне та непротивічне мислення;
- орієнтуватись у загальних філософських проблемах буття, пізнання, цінностей, свободи та смислу життя;
- використовувати філософські знання при розгляді та вирішенні професійних та особистісних питань;
- вміти здійснювати розгляд речей та предметів за межами повсякденності.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій. Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>